

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дергалюк Б.В. Вплив цифрової трансформації на забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2023. №26. С.65-68.

2. Що таке цифровізація і навіщо вона потрібна? URL: <https://www.xerox.com/uk-ua/services/insights/shcho-take-tsifrov-zats-ya-nav-shcho-vona> (дата звернення: 23.03.2024).

Левочко А. В.

студентка групи МП-11,

науковий керівник Будник Л.А.,

к.е.н., доцент кафедри безпеки та правоохоронної діяльності,

Західноукраїнський національний університет

ЗАХИСТ ПРИВАТНОСТІ В ЕРУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ПРАВОВІ ВИКЛИКИ

Штучний інтелект стає все більш важливою частиною нашого цифрового життя, проникаючи в різні сфери - від медицини до побуту. Цей стрімкий розвиток штучного інтелекту революціонує наше життя, але він також несе з собою значні виклики для приватності. З кожним кроком вперед у розвитку технології штучного інтелекту зростає потреба в ретельному розгляді правових аспектів, пов'язаних зі збором, обробкою та зберіганням персональних даних. Штучний інтелект збагачує наше життя багатьма способами. Підвищення ефективності та зниження витрат, значний прогрес у медицині та дослідженнях, підвищення безпеки транспортних засобів і загальної зручності - ось лише деякі аспекти нашого життя, де штучний інтелект відіграє вагомий роль. Як і будь-яка

нова технологія, перспективи штучного інтелекту створюють багато викликів для суспільства і права.

Попри те, що на даний час ми маємо справу з так званим «слабким штучним інтелектом» і не повною мірою розуміємо всі потенційні можливості штучного інтелекту на більш високих стадіях його розвитку, вже сьогодні можна побачити цілий ряд викликів, які стоять або невдовзі постануть перед людством, державами, правовими системами [1, с. 8]. Ці проблеми часто включають відсутність прозорості та контролю над алгоритмами штучного інтелекту, кібервразливість, негативний вплив на ринок праці та працівників, питання інтелектуальної власності, захист персональних даних та приватності, а також відповідальність за збитки, завдані штучним інтелектом. У здатності штучного інтелекту виявляти закономірності, невидимі для людського ока, вивчати окремих людей і групи та робити прогнози про окремих людей і популяції. У цьому сенсі штучний інтелект може генерувати інформацію, яку інакше було б важко зібрати або вона була б недоступною. Іншими словами, інформація, зібрана і використана виходить за межі того, що свідомо розкривається людьми.

Системи штучного інтелекту, призначені для підвищення ефективності процесу підбору персоналу, можуть робити висновки про політичні переконання кандидата на основі іншої інформації, наданої кандидатом, і включати їх у процес прийняття рішень. Виведення інформації таким чином не тільки ставить під сумнів те, що вважається особистою інформацією, але також викликає питання про те, чи прийнятно виводити особисту інформацію про особу, яка вирішила не розголошувати її. Також піднімаються інші питання, наприклад, кому належить ця інформація та чи підпадає вона під принципи конфіденційності, включаючи вимогу інформувати цю особу про те, що інформацію про неї було зібрано шляхом висновку [2]. І тому важливо

знати де та як ми можемо отримати неприємності від втручання штучного інтелекту в наше життя.

Зазвичай ми не замислюємось над тим, хто виступає кінцевим одержувачем приватної інформації і як саме така інформація може бути використана, однак це питання є надзвичайно важливим. Уповноважений Гамбурга із захисту персональних даних і свободи інформації Йоханнес Каспар також звернув увагу на ризики, пов'язані із збиранням даних. За його словами, «найгірше, що такі дані (збереження мільйонів облич) дають можливість державним і приватним інстанціям ідентифікувати людей на фотографіях» [3]. У такий спосіб втрачається анонімність і люди перетворюються на «прозорих» громадян. Як наголошує Каспар, інформацію та зображення можна збирати лише тоді, коли ті, хто сфотографовані, дають на це дозвіл, інакше це буде порушенням права особи на захист її персональних даних [3].

Аеропорти використовують цю технологію для міжнародних рейсів, Apple використовує технологію Face ID для оплати покупок і розблокування смартфонів, а найбільші банки підтримують платежі за допомогою Face ID. Переваги використання цієї технології включають безпеку (наприклад, пошук злочинців, запобігання крадіжкам), зручність, економію часу та простоту використання. Однак технологія розпізнавання облич може призвести до збільшення порушень прав людини, в тому числі права на приватність, з боку правоохоронних органів, таких як поліція. У сфері охорони правопорядку вона використовується для ідентифікації та розрізнення особистості людей. Система передбачає масове спостереження, збір, зберігання та аналіз чутливих персональних даних (біометричних даних) і використання матеріалів без обґрунтованої підозри у скоєнні злочину, що можна визначити як невибіркове масове спостереження.

1 січня 2023 року набрав чинності новий Закон України «Про авторське право і суміжні права». У цьому законі результат роботи штучного інтелекту підпадає під правове регулювання як неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, що охороняється правом особливого роду (*sui generis*) [4]. Як ми бачимо, в Україні все більше концентрують увагу для врегулювання використання штучного інтелекту на законному рівні. Проте, щоб досягнути повного врегулювання та зменшення втручання в приватність штучним інтелектом потрібно довгий час та велика практика. Щоб приватність особи не була порушена потрібно перш за все розробити та впровадити закони що регулюють збір, зберігання, обробку та передачу персональних даних у контексті штучного інтелекту. Ці нормативні акти можуть включати вимоги щодо отримання згоди користувача, зобов'язання щодо забезпечення безпеки даних та встановлення відповідальності за порушення конфіденційності. Необхідно забезпечити прозорість і відкритість збору, обробки та використання персональних даних. Користувачі повинні мати доступ до інформації про те, як збираються та використовуються їхні дані, а також мати можливість контролювати цей процес. Якщо ці методи впровадити в дію то і приватність життя особи буде забезпечена.

Підсумовуючи, можна сказати, що питання захисту приватності в епоху штучного інтелекту стало надзвичайно актуальним і потребує комплексного підходу та виважених правових рішень. Технології штучного інтелекту пропонують великий потенціал для розвитку в різних сферах життя, але водночас створюють потенційні загрози для приватності та безпеки персональних даних. Також слід наголосити на необхідності розробки та впровадження ефективних правових механізмів захисту приватності в контексті штучного інтелекту. Ці механізми повинні включати регулювання збору, зберігання та використання персональних

даних, а також забезпечення прозорості та адекватності алгоритмів, що використовуються для обробки даних.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Крупчан О., Бурило Ю. Виклики штучного інтелекту для приватного права та його методології. URL: <http://pppjournal.kiev.ua/archive/2022/21/3.pdf> (дата звернення: 03.04.2024).

2. Тимошенко Є.А. Правові аспекти захисту приватності життя людини в контексті використання штучного інтелекту. URL: http://lsej.org.ua/12_2022/68.pdf (дата звернення: 04.04.2024).

3. Система розпізнавання обличчя: правові аспекти використання в Україні та в ЄС. URL: <https://www.helsinki.org.ua/articles/systema-rozpiznavannia-oblychchia-pravovi-aspekty-vykorystannia-v-ukraini-ta-v-yes/> (дата звернення: 05.04.2024).

4. Петрів О. Штучний інтелект та авторське право. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/shtuchnyi-intelekt-avtorske-pravo/> (дата звернення: 03.04.2024).